

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

PREPORUKE

EUROPSKOG ODBORA ZA SISTEMSKE RIZIKE

PREPORUKA EUROPSKOG ODBORA ZA SISTEMSKE RIZIKE

od 18. lipnja 2014.

o smjernicama za utvrđivanje stopa protucikličkog zaštitnog sloja

(ESRB/2014/1)

(2014/C 293/01)

OPĆI ODBOR EUROPSKOG ODBORA ZA SISTEMSKE RIZIKE

Uzimajući u obzir Direktivu 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ ⁽¹⁾, a osobito njezin članak 135.,

Uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1092/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o makrobonitetnom nadzoru financijskog sustava Europske unije i osnivanju Europskog odbora za sistemske rizike ⁽²⁾, a osobito njezin članak 3. stavak 2. točke (b), (d) i (f) te članke 16. do 18.,

Uzimajući u obzir Odluku ESRB/2011/1 Europskog odbora za sistemske rizike od 20. siječnja 2011. o donošenju Poslovnika Europskog odbora za sistemske rizike ⁽³⁾, a osobito njezin članak 15. stavak 3. točku (e) i članke 18. do 20.,

Budući da:

- (1) Procikličko pojačavanje financijskih šokova za realno gospodarstvo kroz bankarski sustav i financijska tržišta bilo je jedan od elemenata globalne financijske krize koji su najviše pridonijeli destabilizaciji. Pad gospodarstva nakon razdoblja prekomjernog kreditnog rasta može dovesti do visokih gubitaka u bankarskom sektoru i izazvati začarani krug. Mjere koje u ovakvoj situaciji kreditne institucije poduzimaju radi jačanja svojih bilanci mogu ograničiti ponudu kredita realnom gospodarstvu, uslijed čega se pad gospodarstva ubrzava, a njihove bilance i dalje slabe. Ovo procikličko pojačavanje šokova naglašava važnost povećanja kapitala u bankarskom sektoru u razdobljima u kojima rastu rizici od stresa na razini cijelog sustava. Takav će dodatni zaštitni sloj kapitala pomoći bankarskom sektoru da apsorbira neočekivane gubitke uz nastavak kreditiranja realnog gospodarstva.
- (2) Mjere su poduzete kako bi se banke učinile otpornijima na prociklička kretanja. U prosincu 2010. Bazelski odbor za nadzor banaka (BCBS) objavio je niz mjera za jačanje regulatornog uređenja bankarskog sektora. Jedna od tih mjera, za koju je BCBS dao smjernice nacionalnim tijelima, odnosi se na protuciklički zaštitni sloj. Smjernice BCBS-a provedene su u Europskoj uniji Direktivom 2013/36/EU.

⁽¹⁾ SL L 176, 27.6.2013., str. 338.

⁽²⁾ SL L 331, 15.12.2010., str. 1.

⁽³⁾ SL C 58, 24.2.2011., str. 4.

- (3) Sustav protucikličkog zaštitnog sloja iz Direktive 2013/36/EU temelji se na načelu „usmjerene diskrecije”. Prema tom načelu tijela nadležna za utvrđivanje stope zaštitnog sloja objedinjuju pristup utemeljen na pravilima s izvršavanjem njihovih diskrecijskih ovlasti kod odlučivanja o prikladnoj stopi zaštitnog sloja. Shodno tome, ona moraju tromjesečno objavljivati smjernicu za zaštitni sloj kao referentnu vrijednost, ali ih se potiče da daju svoju procjenu kod određivanja stope zaštitnog sloja.
- (4) Nacionalnim imenovanim tijelima i Europskoj središnjoj banci (ESB) (za države članice koje sudjeluju u Jedinstvenom nadzornom mehanizmu) dodjeljuju se dužnosti za određivanje stopa protucikličkog zaštitnog sloja. Direktiva 2013/36/EU zahtijeva od svake države članice da imenuje tijelo javne vlasti ili tijelo odgovorno za određivanje stope protucikličkog zaštitnog sloja za tu državu članicu. Povrh toga, Uredba Vijeća (EU) br. 1024/2013 od 15. listopada 2013. o dodjeli određenih zadaća Europskoj središnjoj banci u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija⁽¹⁾ dodjeljuje ESB-u određene nadzorne zadaće. Ako to smatra potrebnim, ESB može posebno primijeniti više zahtjeve za zaštitne slojeve kapitala od onih koje primjenjuju nacionalna imenovana tijela. Isključivo u tu svrhu, ESB se prema potrebi smatra nacionalnim imenovanim tijelom te ima sve ovlasti i obveze koje imenovana tijela imaju na temelju mjerodavnog prava Unije. Međutim, obično će nacionalna imenovana tijela biti odgovorna za objavljivanje stopa protucikličkog zaštitnog sloja.
- (5) Direktiva 2013/36/EU određuje da Europski odbor za sistemske rizike (ESRB) može donositi preporuke kojima se imenovanim tijelima daju smjernice za utvrđivanje stopa protucikličkog zaštitnog sloja. ESRB može osobito davati savjete o načelima za usmjeravanje imenovanih tijela pri stvaranju njihovih procjena u vezi s odgovarajućim stopama protucikličkog zaštitnog sloja te dati smjernicu za mjerenje i izračun jaza između kredita i BDP-a i izračun smjernice za zaštitni sloj. Pored toga, ESRB može dati smjernicu za varijable koje upućuju na povećanje rizika na razini cijelog sustava povezanog s razdobljima prekomjernoga kreditnog rasta u financijskom sustavu i za varijable koje upućuju na to da je zaštitni sloj potrebno održavati, smanjiti ili u potpunosti ukinuti.
- (6) Protuciklički zaštitni sloj kapitala stvoren je radi suprotstavljanja procikličnosti u financijskom sustavu. Kapital bi se trebao akumulirati u slučaju procjene da ciklički sistemski rizik raste čime bi se stvorili zaštitni slojevi radi povećanja otpornosti bankarskog sektora u razdobljima stresa kada nastanu gubici. Ovime će se pridonijeti očuvanju ponude kredita i ublažavanju pada financijskog ciklusa. Protuciklički zaštitni sloj kapitala može također pridonijeti ublažavanju prekomjernog kreditnog rasta za vrijeme rasta financijskog ciklusa.
- (7) Smjernica za zaštitni sloj nije namijenjena automatskom određivanju zaštitnog sloja ili obvezivanju imenovanog tijela. Analiza BCBS-a pokazuje da iako jaz između kredita i BDP-a predstavlja korisno polazište za usmjeravanje odluka o stopama protucikličkog zaštitnog sloja, njegov se učinak može razlikovati u pojedinim državama i protekom vremena. Imajući u vidu heterogenost i dinamičnu prirodu financijskog sustava, posebnosti nacionalnih gospodarstava i materijalnih razlika u dostupnim podacima u Europskoj uniji, imenovana tijela trebala bi uzeti u obzir niz podataka prilikom ocjene razine sistemskog rizika i shodno tome odrediti stopu zaštitnog sloja. Ovi bi podaci trebali obuhvaćati dodatne pokazatelje koji upućuju na povećanje rizika na razini cijelog sustava povezanog s razdobljima prekomjernoga kreditnog rasta, procjene za stupanj financijskog posredovanja u gospodarstvu kao što je razina omjera kredita i BDP-a, te kvalitativne podatke. Kvantitativni i kvalitativni podaci koji se koriste za ovu ocjenu, uključujući smjernicu za zaštitni sloj i dodatne indikatore, čine osnovu obrazloženja i opravdanja za odluke o stopama zaštitnog sloja.
- (8) Analiza BCBS-a pokazuje da jaz između kredita i BDP-a i drugi indikatori mogu ponekad dati obmanjujuće podatke. Imenovana tijela trebala bi biti svjesna toga prilikom davanja vlastitih procjena u vezi održive razine kredita u gospodarstvu i prikladne stope protucikličkog zaštitnog sloja. Stoga bi imenovana tijela trebala povremeno ponovno ocijeniti učinak indikatora koje smatraju najbitnijim.

⁽¹⁾ SL L 287, 29.10.2013., str. 63.

- (9) Kada se rizici ostvare, brzo ukidanje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala može biti od pomoći kreditnim institucijama da apsorbiraju gubitke održavajući kreditiranje realnog gospodarstva i postupajući u skladu s regulatornim kapitalnim zahtjevima. Protuciklička upotreba zaštitnog sloja može ublažiti procikličko ponašanje kreditnih institucija koje inače može ograničiti ponudu kredita realnom gospodarstvu. Protuciklički zaštitni sloj kapitala može se postupnije ukidati kada se pad financijskog ciklusa ne podudara s ostvarenjem rizika i kada su prijetnje otpornosti kreditnih institucija zbog prekomjernog kreditnog rasta nestale. Donošenje odluka o upotrebi bilo kakvih viškova kapitala koji potječu od zaštitnog sloja diskrecijsko je pravo imenovanih ili nadležnih tijela.
- (10) Važno je da tijelo koje određuje stopu protucikličkog zaštitnog sloja ima dobru komunikacijsku strategiju. Ovime se lakše odgovara na očekivanja javnosti te u bitnome utječe na koordinaciju između imenovanih tijela i na vjerodostojnost, odgovornost i učinkovitost makrobonitetne politike. Direktiva 2013/36/EU zahtijeva od imenovanih tijela da poduzmu sve razumne mjere za usklađivanje vremenskog okvira svojih najava o stopama zaštitnog sloja.
- (11) Stvaranje otpornijeg bankarskog sustava u Uniji podrazumijeva da imenovana tijela priznaju stope protucikličkog zaštitnog sloja koje odrede druge države članice. Direktiva 2013/36/EU utvrđuje okvir za priznavanje stopa zaštitnog sloja drugih država članica i za priznavanje ili određivanje stopa zaštitnog sloja za treće zemlje. Pored obveznih sustava uzajamnosti, imenovana tijela trebala bi općenito priznavati stope zaštitnog sloja koje odrede druge države članice. Neovisno o budućim preporukama ESRB-a, ova Preporuka ne uređuje radnje imenovanih tijela unutar Unije u odnosu na stope protucikličkog zaštitnog sloja kapitala trećih zemalja.
- (12) Protuciklički zaštitni sloj dio je skupa makrobonitetnih instrumenata. Preporuka ESRB/2013/1 Europskog odbora za sistemske rizike o privremenim ciljevima i instrumentima makrobonitetne politike od 4. travnja 2013. ⁽¹⁾ sadrži okvirni popis instrumenata koje države članice mogu dodijeliti makrobonitetnim tijelima. Imenovana tijela trebala bi u okviru svoje strategije vezane uz makrobonitetnu politiku razmotriti kada će koristiti samo protuciklički zaštitni sloj kapitala, kada će koristiti druge instrumente i kada će objediniti protuciklički zaštitni sloj kapitala s drugim instrumentima.
- (13) Empirijska analiza ukazuje da je jaz između kredita i BDP-a najbolji pojedinačni indikator za Uniju kao cjelinu za upozoravanje na kumuliranje rizika povezanih s vrstom krize čijem je ublažavanju namijenjen protuciklički zaštitni sloj kapitala. Dokazano je da jaz između kredita i BDP-a daje snažno upozorenje u nizu specifikacija jaza. Postoji nekoliko metoda za izračun jaza koje pokazuju bolje sposobnosti upozoravanja nego metoda izračuna predložena u smjernicama BCBS-a, no one su obično utemeljene na užim kreditnim agregatima i mogu stoga biti manje snažne u slučaju financijskih inovacija. Mjerenje i izračun jaza između kredita i BDP-a i referentna stopa zaštitnog sloja u skladu sa smjernicama BCBS-a povećat će usporedivost unutar i izvan Unije.
- (14) U nekim državama članicama mjerenje i izračun predloženi u smjernicama BCBS-a mogu dovesti do jaza između kredita i BDP-a koji postiže loše učinke kod upozoravanja na povećanje rizika koji prethode financijskim krizama. Nacionalne posebnosti kao što su razlike u strukturi i stupnju razvoja financijskog sustava, te u kvaliteti i dostupnosti podataka o kreditima znače da za neke države članice metoda izračuna kreditnog jaza koja je različita od one iz smjernica BCBS-a, može pokazivati jače sposobnosti upozoravanja. Kako bi se te razlike uzele u obzir i omogućile druge metodologije, imenovana tijela mogu osim toga mjeriti i izračunati jaz između kredita i BDP-a upotrebljavajući metodu koja bolje odražava posebnosti odgovarajuće države članice.
- (15) Metodologija utvrđena u smjernicama BCBS-a za pridruživanje jaza između kredita i BDP-a referentnoj stopi zaštitnog sloja koja služi kao smjernica za zaštitni sloj predstavlja ad hoc metodologiju. Empirijska analiza alternativnih metodologija, iako obećavajuća, nije dovoljno razvijena za davanje smjernica. Države članice koje mjere

⁽¹⁾ SL C 170, 15.6.2013., str. 1.

i izračunavaju jaz između kredita i BDP-a upotrebljavajući alternativnu metodu, trebale bi osim metodologije objavljene u smjernicama BCBS-a, razviti i objaviti referentnu stopu zaštitnog sloja koja odgovara toj alternativnoj metodi, povrh referentne stope zaštitnog sloja utvrđene u metodologiji BCBS-a. Države članice koje mjere i izračunavaju jaz između kredita i BDP-a skladu sa smjernicama BCBS-a mogu povrh stope do koje su došli upotrebljavajući metodologiju BCBS-a također razviti i objaviti alternativnu referentnu stopu zaštitnog sloja.

- (16) Empirijski nalazi ukazuju da druge varijable mogu dopuniti jaz između kredita i BDP-a radi upozoravanja na povećanje rizika na razini cijelog sustava povezanih s prekomjernim kreditnim rastom u financijskom sustavu. Takve varijable uključuju mjere potencijalne precijenjenosti cijena nekretnina (npr. omjer cijena i dohotka kod komercijalnih i stambenih nekretnina, jazovi u cijenama, te stope rasta), mjere kreditnih kretanja (npr. rast realnih ukupnih kredita ili rast realnih bankarskih kredita, odstupanje od trenda ispražnjenog monetarnog agregata M3), mjere neuravnotežene platne bilance (npr. stanje tekućeg računa kao omjer prema BDP-u), mjere snage bilanci banaka (npr. omjeri financijske poluge), mjere opterećenja privatnog sektora dugom (npr. omjer dužine otplate duga i prihoda) i mjere moguće pogrešne procjene rizika (npr. rast realnih cijena dionica). Imenovana tijela trebala bi u obzir uzeti takve varijable kada u davanju svoje procjene određuju odgovarajuću stopu za protuciklički zaštitni sloj kapitala. Utvrđeno je da objedinjavanje takvih varijabli s kreditnim jazom u raznovrsnom modelu poboljšava učinak upozoravanja. Imenovana tijela bi također mogla uzeti u obzir takve modele.
- (17) Empirijski nalazi ukazuju da su cijene na financijskim tržištima pokazale najbolje sposobnosti upozoravanja za većinu država članica kod upućivanja na ostvarivanje rizika koji zahtijevaju brzo smanjenje ili potpuno ukidanje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala. Ograničena dostupnost dovoljno dugog vremenskog niza takvih tržišnih pokazatelja znači da je empirijska analiza o fazi ukidanja zaštitnog sloja manje čvrsta od one o fazi kumuliranja. Također je teško utvrditi varijable kako bi se pokazalo da se protuciklički zaštitni sloj kapitala može postupno smanjiti kada nestanu rizici od prekomjernog kreditnog rasta. U načelu, varijable koje imaju dobar učinak u fazi kumuliranja protucikličkog zaštitnog sloja kapitala mogu također potkrijepiti odluku o održavanju, smanjivanju ili potpunom ukidanju zaštitnog sloja. Te varijable mogu, međutim, davati obmanjujuće podatke. Primjerice, jaz između kredita i BDP-a ne mora točno odražavati rizike ako je kredit prekomjerno rastao kroz dulje razdoblje. Razvojem istraživanja i iskustva u fazi ukidanja, bit će potrebno povećati skup varijabli naznačenih u ovoj Preporuci s daljnjim odgovarajućim pokazateljima, kako budu utvrđivani. Općenito, imenovana tijela trebaju vršiti strožu procjenu u fazi ukidanja zaštitnog sloja nego za vrijeme njegove faze kumuliranja. Ovu je procjenu potrebno potkrijepiti podacima s tržišta, nadzornim ocjenama i testiranja otpornosti na stres.
- (18) Pod uvjetom da su takvi podaci dostupni u predmetnoj državi članici, praćenje i objava minimalnog skupa varijabli koje upućuju na potrebu kumuliranja, održavanja, smanjivanja ili potpunog ukidanja protucikličkog zaštitnog sloja kapitala, trebali bi na strani imenovanih tijela poticati dosljednost i transparentnost. Praćenje i objava minimalnog skupa varijabli ne bi trebalo sprječavati imenovana tijela da uzmu u obzir daljnje pokazatelje ili kvalitativne podatke u smislu posebnosti države članice, niti bi imenovana tijela trebalo sprječavati da pridaju veću važnost određenim varijablama u odnosu na druge, ili da pridaju veću važnost kvalitativnim podacima.
- (19) Preporuke ESRB-a objavljuju se nakon što Opći odbor obavijesti Vijeće o svojoj namjeri da tako postupi te omogućiti Vijeću da reagira,

DONIO JE OVU PREPORUKU:

ODJELJAK 1.

PREPORUKE

Preporuka A – Načela

Imenovanim tijelima preporučuje se postupati u skladu sa sljedećim načelima prilikom ocjene i određivanja prikladnih stopa protucikličkog zaštitnog sloja primjenjivih u odgovarajućoj državi članici:

1. Načelo 1.: (Cilj) Odluke o prikladnom protucikličkom zaštitnom sloju trebale bi se rukovoditi ciljem zaštite bankarskog sustava od mogućih gubitaka povezanih s povećanjem cikličkog sistemskog rizika, podržavajući time održivo kreditiranje realnog gospodarstva tijekom čitavog financijskog ciklusa.

2. Načelo 2.: (Smjernice za zaštitni sloj) Odstupanje omjera kredita i BDP-a od svog dugoročnog trenda – jaz između kredita i BDP-a – trebalo bi poslužiti kao zajedničko polazište za usmjeravanje odluka o stopama protucikličkog zaštitnog sloja, posebno u fazi kumuliranja. Međutim, imenovana tijela također bi trebala uzeti u obzir druge kvantitativne i kvalitativne podatke kod ocjene cikličkog rizika na razini cijelog sustava i određivanja prikladne stope protucikličkog zaštitnog sloja. Ovo uključuje podatke koji odražavaju nacionalne posebnosti. Imenovana tijela trebala bi obrazložiti javnosti koji su podaci korišteni i na koji su način uzeti u obzir kod određivanja odgovarajuće stope zaštitnog sloja.
3. Načelo 3.: (Rizik od obmanjujućih podataka) Imenovana bi tijela trebala ocijeniti podatke sadržane u jazu između kredita i BDP-a i sve druge bitne varijable ili modele koji objedinjuju varijable, pri čemu bi trebala biti svjesna da podaci koje daju mogu biti obmanjujući. Imenovana tijela trebala bi uzeti u obzir tu ocjenu prilikom davanja svojih procjena u vezi održivog kreditnog rasta kako bi se odredila prikladna stopa protucikličkog zaštitnog sloja. Upotrebljivost ovih varijabli i modela valja povremeno ponovno procjenjivati.
4. Načelo 4.: (Ukidanje zaštitnog sloja) Kada se rizici ostvare, imenovana tijela trebala bi bez odlaganja ukinuti protuciklički zaštitni sloj kapitala. Ovo može ublažiti procikličko ponašanje kreditnih institucija pomažući im kod apsorpcije gubitaka, održavajući pri tome kreditiranje realnog gospodarstva i postupajući u skladu s zahtjevima solventnosti. Kada se rizici ne ostvare, ali se procjeni da opadaju, postupno ukidanje zaštitnog sloja može biti prikladnije. Ako imenovano tijelo smanji postojeću stopu zaštitnog sloja, ono bi trebalo odlučiti o okvirnom razdoblju u kojem se ne očekuje povećanje stope zaštitnog sloja.
5. Načelo 5.: (Priopćavanje) Imenovana tijela trebala bi razviti jasnu strategiju za priopćavanje svojih odluka o protucikličkom zaštitnom sloju kapitala. Kao dio ove strategije, imenovana tijela bi trebala uspostaviti mehanizam koordinacije s drugim imenovanim tijelima i ESRB-om. Imenovana tijela bi također trebala uspostaviti transparentne i stabilne postupke te dobro utvrđene komunikacijske kanale prema ključnim zainteresiranim stranama i prema javnosti.
6. Načelo 6.: (Priznavanje zaštitnih slojeva) Osim obveznih sustava uzajamnosti utvrđenih pravom Unije, imenovana tijela trebala bi općenito priznavati stope protucikličkog zaštitnog sloja koje se primjenjuju u drugim državama članicama. Imenovana tijela trebala bi razmotriti prekogranični učinak nepriznavanja stope zaštitnog sloja za izloženost drugoj državi članici iznad obvezne razine. Kada se ne prizna stopa zaštitnog sloja, koju je druga država članica odredila iznad obvezne razine, imenovana tijela trebala bi obavijestiti:
 - (a) ESRB;
 - (b) imenovano tijelo koje određuje stopu zaštitnog sloja;
 - (c) ESB, kada je barem jedno od imenovanih tijela, koje određuje ili ne priznaje stopu zaštitnog sloja, iz države članice koja sudjeluje u Jedinstvenom nadzornom mehanizmu u skladu s Uredbom (EU) br. 1024/2013.
7. Načelo 7.: (Drugi makrobonitetni instrumenti) Protuciklički zaštitni sloj kapitala dio je skupa makrobonitetnih instrumenata na raspolaganju tijelima u Uniji. Imenovana tijela trebala bi u okviru svoje strategije vezane uz makrobonitetnu politiku razmotriti kada će koristiti samo zaštitni sloj, kada će koristiti druge instrumente umjesto zaštitnog sloja i kada će objediniti zaštitni sloj s drugim instrumentima.

Preporuka B – Smjernice o mjerenju i izračunu jaza između kredita i BDP-a, izračunu referentne stope zaštitnog sloja i smjernice za zaštitni sloj

1. Imenovanim tijelima preporučuje se mjeriti i izračunavati tromjesečno standardizirani jaz između kredita i BDP-a u skladu sa smjernicama BCBS-a, kako je utvrđeno u Dijelu I. Priloga ove Preporuke.

2. Kada imenovana tijela smatraju da bi različito mjerenje i izračun jaza između kredita i BDP-a bolje odražavalo posebnosti nacionalnog gospodarstva, preporučuje im se mjeriti i izračunati dodatni jaz između kredita i BDP-a povrh jaza izračunatog u skladu sa stavkom 1. Kod izračunavanja dodatnog jaza između kredita i BDP-a, imenovanim tijelima se preporučuje postupati u skladu sa sljedećim smjernicama:
 - (a) metoda za mjerenje i izračun treba odražavati odstupanje omjera kredita i BDP-a od svog dugoročnog trenda;
 - (b) mjerenje i izračun trebaju biti utemeljeni na empirijskoj analizi podataka bitnih za odgovarajuću državu članicu;
 - (c) sve revizije metode mjerenja i izračuna dodatnog jaza između kredita i BDP-a trebaju se zasnivati na temeljitoj provjeri učinka izabrane metode kod upozoravanja na povećanje rizika povezanih s vrstom krize čijem ublažavanju je namijenjen protuciklički zaštitni sloj kapitala.
3. Imenovanim tijelima preporučuje se tromjesečno izračunavanje sljedećeg:
 - (a) referentne stope zaštitnog sloja utemeljene na standardiziranom jazu između kredita i BDP-a u skladu sa smjernicama BCBS-a, kako je utvrđeno u Dijelu II. Priloga; i, kada je to primjenjivo;
 - (b) referentne kamatne stope utemeljene na standardiziranom jazu između kredita i BDP-a izračunate u skladu s metodologijom koja se razlikuje od one utvrđene u Dijelu II. Priloga kada se upotrebljava ta metodologija; ili
 - (c) referentne kamatne stope utemeljene na dodatnom jazu između kredita i BDP-a izračunate u skladu s metodologijom koja se razlikuje od one utvrđene u Dijelu II. Priloga, kada se izračunava dodatni jaz između kredita i BDP-a.
4. Kada je povrh referentne stope zaštitnog sloja utvrđene u skladu sa stavkom 3. točkom (a), za određeno tromjesečje izračunata druga referentna stopa zaštitnog sloja utvrđena u skladu sa stavkom 3. točkom (b) ili stavkom 3. točkom (c), imenovanim tijelima se za potrebe Direktive 2013/36/EU preporučuje izabrati kao smjernicu za zaštitni sloj, referentnu stopu zaštitnog sloja koja najbolje odražava posebnosti odgovarajućeg nacionalnog gospodarstva.
5. Kao dio podataka koji se objavljuju uz najavu stope protucikličkog zaštitnog sloja, koja je obvezna na temelju članka 136. stavka 7. Direktive 2013/36/EU, imenovanim tijelima preporučuje se na svojoj mrežnoj stranici tromjesečno objavljivati:
 - (a) standardizirani jaz između kredita i BDP-a i odgovarajući omjer kredita i BDP-a;
 - (b) standardizirani jaz između kredita i BDP-a i odgovarajući omjer kredita i BDP-a, kada je izračunan, te opravdanje za odstupanja od formule iz Dijela I. Priloga;
 - (c) referentnu stopu zaštitnog sloja izračunatu u skladu sa stavkom 3. točkom (a);
 - (d) referentnu stopu zaštitnog sloja izračunatu u skladu sa stavkom 3. točkom (b) ili stavkom 3. točkom (c), kada je to primjenjivo;
 - (e) izvore osnovnih podataka i drugih bitnih metapodataka.
6. Kao dio podataka koji se objavljuju istodobno uz najavu stope protucikličkog zaštitnog sloja koja je obvezna na temelju članka 136. stavka 7. Direktive 2013/36/EU, imenovanim tijelima preporučuje se objasniti razloge svaki put kada odstupe od:
 - (a) izabranog mjerenja i izračuna jaza između kredita i BDP-a kako je utvrđeno u stavcima 1. i 2. uključujući svaku njihovu sastavnicu;
 - (b) izabranog izračuna referentne stope zaštitnog sloja kako je utvrđeno u stavku 3.;
 - (c) izabrane smjernice za zaštitni sloj kako je utvrđeno u stavku 4.

Preporuka C – Smjernica o varijablama koje upućuju na povećanje rizika na razini cijelog sustava povezanog s razdobljima prekomjernog kreditnog rasta

1. Kako bi svoju procjenu potkrijepili odgovarajućom stopom protucikličkog zaštitnog sloja, imenovanim tijelima se preporučuje da uzmu u obzir niz kvantitativnih i kvalitativnih podataka koji upućuju na povećanje rizika na razini cijelog sustava povezanog s razdobljima prekomjernog kreditnog rasta, pored jaza između kredita i BDP-a.
2. Kod ocjene kvantitativnih podataka, imenovana tijela trebala bi nadzirati skup varijabli koje upućuju na povećanje cikličkog sistemskog rizika. Pod uvjetom da su takve varijable dostupne u državama članicama, taj bi skup trebao uključivati sljedeće:
 - (a) mjere potencijalne precijenjenosti cijena nekretnina (npr. omjer cijena i dohotka kod komercijalnih i stambenih nekretnina, jazovi u cijenama te stope rasta);
 - (b) mjere kreditnih kretanja (npr. rast realnih ukupnih kredita ili rast realnih bankarskih kredita, odstupanje od trenda ispražnjenog monetarnog agregata M3);
 - (c) mjere neuravnoteženih platnih bilanci (npr. stanja tekućih računa kao omjer u odnosu na BDP);
 - (d) mjere snage bilanci banaka (npr. financijske poluge);
 - (e) mjere opterećenja privatnog sektora dugom (npr. omjeri otplate duga prema dohotku);
 - (f) mjere moguće pogrešne procjene rizika (npr. realni rast cijene dionica);
 - (g) mjere izvedene iz modela koji objedinjuju jaz između kredita i BDP-a i izbor gornjih mjera.
3. Ako su te varijable dostupne i bitne u državama članicama, imenovanim tijelima preporučuje se da barem jednu od mjera navedenih u svakoj od točaka (a), (b), (c), (d), (e) i (f) stavka 2. tromjesečno objavljuju na svojim mrežnim stranicama i to istodobno uz obveznu najavu stope protucikličkog zaštitnog sloja na temelju čl. 136. stavka 7. Direktive 2013/36/EU.

Preporuka D. Smjernice o varijablama koje upućuju na potrebu održavanja, smanjivanja ili potpunog ukidanja zaštitnog sloja

1. Kako bi svoju procjenu potkrijepili odgovarajućom stopom protucikličkog zaštitnog sloja, imenovanim tijelima se preporučuje da uzmu u obzir niz kvantitativnih i kvalitativnih podataka koji upućuju na potrebu održavanja, smanjivanja ili potpunog ukidanja zaštitnog sloja.
2. Kod ocjene kvantitativnih podataka, imenovana tijela trebala bi nadzirati skup varijabli koje upućuju na potrebu održavanja, smanjivanja ili potpunog ukidanja zaštitnog sloja. Ako su takve varijable dostupne u državama članicama, taj bi skup trebao uključivati sljedeće:
 - (a) mjere stresa na tržištima financiranja banaka (npr. razlika između LIBOR-a i stopa prekonocnih kamatnih ugovora o razmjeni), premije za bankovne ugovore o razmjeni na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza);
 - (b) mjere koje upućuju na opći sistemski stres (npr. kompozitni indikator kojim se mjeri stres u nacionalnom financijskom sustavu ili financijskom sustavu EU, kao što je pokazatelj ESB CISS (kompozitni indikator sistemskog stresa)).
3. Radi donošenja odluke o održavanju, smanjivanju ili potpunom ukidanju zaštitnog sloja, imenovanim tijelima preporučuje se napraviti strožu procjenu kod nadzora varijabli na temelju stavka 2.
4. Ako su te varijable dostupne i bitne u državama članicama, imenovanim tijelima preporučuje se da barem jednu od mjera navedenih u svakoj od točaka a. i b. stavka 2. tromjesečno objavljuju na svojim mrežnim stranicama i to istodobno uz obveznu najavu stope protucikličkog zaštitnog sloja na temelju čl. 136. stavka 7. Direktive 2013/36/EU.

ODJELJAK 2.

PROVEDBA

1. Tumačenje

1. Za potrebe ove Preporuke primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „imenovano tijelo” znači tijelo javne vlasti koje imenuje država članica u skladu s člankom 136. stavkom 1. Direktive 2013/36/EU ili ESB u skladu s člankom 9. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EU) br. 1024/2013.
- (b) „referentna stopa zaštitnog sloja” znači stopa protucikličkog zaštitnog sloja izračunata u skladu s preporukom B(3);
- (c) „smjernica o zaštitnom sloju” znači referentna stopa zaštitnog sloja izabrana u skladu s preporukom B(4);
- (d) „jaz između kredita i BDP-a” znači odstupanje omjera kredita i BDP-a od njegova dugoročnog trenda u određenoj državi članici;
- (e) „standardizirani jaz između kredita i BDP-a” znači jaz između kredita i BDP-a izmjeren i izračunan u skladu s preporukom B(1);
- (f) „dodatni jaz između kredita i BDP-a” znači jaz između kredita i BDP-a izmjeren i izračunan u skladu s preporukom B(2);
- (g) „stopa protucikličkog zaštitnog sloja” znači stopa koju institucije moraju primijeniti radi izračuna svojeg protucikličkog zaštitnog sloja svojstvenog odgovarajućoj instituciji i koja je određena, ovisno o okolnostima slučaja, u skladu s člancima 136. i 137. Direktive 2013/36/EU ili od strane odgovarajućih nadzornih tijela treće zemlje.

2. Prilog čini sastavni dio ove Preporuke. U slučaju proturječja između glavnog teksta i Priloga, glavni tekst ima prednost.

2. Kriteriji za provedbu

- 1. Adresati su obvezni izvještavati o radnjama koje poduzimaju u odnosu na ovu Preporuku, ili primjereno opravdati svako nepostupanje. Izvješća moraju sadržavati najmanje:
 - (a) podatke o sadržaju i vremenu poduzetih radnji;
 - (b) ocjenu funkcioniranja poduzetih radnji u odnosu na ciljeve ove Preporuke;
 - (c) posebno obrazloženje svakog nedjelovanja ili odstupanja od ove Preporuke, uključujući sva zakašnjenja.

3. Vremenski raspored za praćenje

- 1. Adresati su obvezni izvještavati ESRB, Vijeće i Komisiju o radnjama koje poduzimaju u odnosu na ovu Preporuku, ili primjereno obrazložiti svako nepostupanje, kako je utvrđeno u sljedećim stavcima.
- 2. Do 30. lipnja 2016. adresati moraju poslati ESRB-u, Vijeću i Komisiji izvješće s obrazloženjem mjera koje su poduzeli radi usklađivanja s ovom Preporukom. Preporučene mjere trebale bi se primjenjivati od dana koji države članice odrede kao rok do kojeg kreditne institucije na njihovu području nadležnosti moraju održavati protuciklički zaštitni sloj kapitala svojstven odgovarajućoj instituciji u skladu s člankom 130. Direktive 2013/36/EU. Izvješće bi trebalo obuhvaćati podatke mjerenja uzete od tog dana nadalje.
- 3. Svake tri godine adresati moraju poslati izvješće s obrazloženjem mjera koje su poduzeli radi usklađivanja s ovom Preporukom.
- 4. Opći odbor odlučit će o potrebi preispitivanja ili ažuriranja ove Preporuke u svjetlu iskustva u određivanju zaštitnih slojeva sukladno Direktivi 2013/36/EU ili razvoja međunarodno usuglašene prakse.

4. Nadzor i ocjena

1. Tajništvo ESRB-a:

- (a) pruža pomoć adresatima, uključujući olakšavanje usklađenog izvještavanja, davanje odgovarajućih obrazaca i pojedinosti o načinima i vremenskom rasporedu daljnjeg praćenja, kada je to potrebno;
 - (b) provjerava daljnje praćenje od strane adresata, uključujući pružanje pomoći na njihov zahtjev te o daljnjem praćenju izvještava Opći odbor putem Upravljačkog odbora.
2. Opći odbor ocjenjuje radnje i opravdanja o kojima adresati podnose izvješća, i kada je to potrebno, odlučuje je li bilo propusta u postupanju na temelju ove Preporuke i jesu li adresati propustili primjereno opravdati svoje nepostupanje.

Sastavljeno u Frankfurtu na Majni, 18. lipnja 2014.

Predsjednik ESRB-a

Mario DRAGHI

PRILOG

DIO I.

METODOLOGIJA ZA MJERENJE I IZRAČUN JAZA IZMEĐU KREDITA I BDP-A U SKLADU SA SMJERNICAMA BCBS-A

Standardizirani jaz između kredita i BDP-a, označen GAP_t , mjeri se i izračunava kao:

$$GAP_t = RATIO_t - TREND_t$$

pri čemu:

t = datum kraja razdoblja, pri čemu je razdoblje jedno tromjesečje;

$RATIO_t$ = $(CREDIT_t / (GDP_t + GDP_{t-1} + GDP_{t-2} + GDP_{t-3})) \times 100 \%$;

GDP_t = bruto domaći proizvod države članice imenovanog tijela u tromjesečju t ;

$CREDIT_t$ = široka mjera stanja kredita privatnom nefinancijskom sektoru u državi članici imenovanog tijela koji su nepodmireni na kraju tromjesečja t ;

$TREND_t$ = rekurzivni $RATIO_t$, izračunan pomoću rekurzivnog Hodrick-Prescott filtra s parametrom za izgladivanje lambda koji iznosi 400 000 (*).

(*) Filter Hodrick-Prescott (HP filter) je standardni matematički alat koji se koristi u makroekonomiji radi utvrđivanja trenda varijable tijekom vremena. Primjenjuje se u svakom standardnom statističkom paketu. Jednostrani, rekurzivni HP filter osigurava da se za izračun trenda koriste samo podaci koji su dostupni u svakom trenutku. Parametar za izgladivanje, koji se u tehničkoj literaturi općenito naziva lambda, postavljen je na 400 000 kako bi se dugoročni trend obuhvatio u omjeru kredita i BDP-a.

DIO II.

METODOLOGIJA ZA IZRAČUN REFERENTNE STOPE ZAŠTITNOG SLOJA U SKLADU SA SMJERNICAMA BCBS-A (*)

Veličina referentne stope zaštitnog sloja (kao postotak imovine ponderirane rizikom) je nula kada je jaz između kredita i BDP-a ispod donjeg praga ili jednak donjem pragu. Tada se povećava linearno s jazom između kredita i BDP-a dok referentna stopa zaštitnog sloja ne dosegne svoju najvišu razinu kada jaz između kredita i BDP-a dosegne ili prijeđe gornji prag.

U formalnom smislu:

ako je $GDP_t \leq L$, referentna stopa zaštitnog sloja iznosi nula,

ako je $GDP_t \geq H$, referentna stopa zaštitnog sloja iznosi 2,5 %,

između L i H referentna stopa zaštitnog sloja je linearno interpolirana i jednaka je $(0,3125 \times GAP_t - 0,625)$

pri čemu:

GAP_t je jaz između kredita i BDP-a utvrđen u Prilogu Dijela I.;

L = 2 postotna boda je donji prag;

H = 10 postotnih bodova je gornji prag.

(*) Dok se referentne stope zaštitnog sloja linearno povećavaju u skladu s BDP-om te stoga mogu poprimiti bilo koju vrijednost od nule do 2,5 %, članak 136. stavak 4. Direktive 2013/36/EU određuje da se stopa zaštitnog sloja koju odredi imenovano tijelo mora kalibrirati u koracima od 0,5 postotnih bodova ili njihovim višekratnicima.